

נר שמואל

לע"נ ר' שמואל ב"ר יצחק זצ"ל

יום ראשון י"ז בסיון תשע"ד

בס"ד

שו"ת סיכום הדף היומי

מייל: n101@okmail.co.il פקס: 03-5709307 ניתן לקבל כל יום לתיבת מייל או לפקס.

תענית - ד'

1. אלו מימרות נאמרו על צורבא מרבנן ותלמיד חכם?

- א. צורבא [ת"ח צעיר] שיצא שמו, דומה לגרעין שתחת הקרקע, כיון שהתחיל לנבוט ודאי ימשיך ויגדל.
- ב. צורבא מרבנן שכועס, התורה גורמת לו לכעוס. כיון שהיא מרחיבה ליבו, שנא' "הלא כה דברי כאש".
- ג. כל ת"ח שאינו קשה כברזל - אינו ת"ח, שנא' "וכפטיש יפוצץ סלע".

ור' אבא למד זאת מ"ארץ אשר אבניה ברזל" קרי בונייה - ת"ח הבונים את העולם. ואמר רבינא שאעפ"כ ראוי לאדם להרגיל עצמו לנהוג בנחת

2. על אלו שלושה למדנו ששאלו שלא כהוגן, והאם נענו כהוגן?

- א. אליעזר - ביקש אות שהנערה שתשקהו ואת גמליו היא האשה והרי יתכן שתהיה חגרת, עוורת, ומ"מ השיבוהו כהוגן ונזדמנה רבקה.
- ב. שאול בן קיש - הכריז שמי שיכה את גלית יעשרנו ויתן לו ביתו לאשה והרי יתכן שיהיה זה עבד או ממזר, ומ"מ השיבוהו כהוגן ונזדמן דוד.
- ג. יפתח הגלעדי - כשיצא להלחם בעמון, נדר שהיוצא מדלתות ביתו יעלהו עולה, והרי יתכן שיהיה זה דבר טמא שלא ראוי להעלותו. והשיבוהו שלא כהוגן ונזדמנה ביתו. ולכן הנביא אמר: מדוע לא הלך להתיר את נדרו אצל פנחס. אלא שיפתח לא רצה ללכת אליו משום כבודו ואף פנחס לא בא אליו. ועל אלו נאמר "אשר לא ציווינו" בנו של מישע שהעלהו אביו לעולה וסבר לרצות בכך את הקב"ה. "ולא דברתי" זו ביתו של יפתח, "ולא עלתה על ליבי" זה יצחק בן אברהם.

3. היכן מצינו שכנסת ישראל שאלה שלא כהוגן והקב"ה משיבה כהוגן?

"ונדעה נרדפה לדעת את ה' כשחר" וכו' והקב"ה אומר לה את מבקשת כגשם שפעמים צריך ופעמים שאינו צריך, ואני "איהיה כטל לישראל" שהוא מתבקש לעולם. ועוד שאלה - "שימיני כחותם על ליבך כחותם על זרועך", אמר לה הקב"ה את שואלת כחותם על לב זרוע שפעמים גלוי ופעמים אינו גלוי, אבל אני אעשה לך דבר שנראה לעולם שנא' "הן על כפים חקותיך".

4. אין שואלים את הגשמים אלא סמוך לגשמים, מי התנא שסבר כך?

לרבא - הכוונה להזכרת משיב הרוח, וממילא התנא הוא ר' יהושע הסובר שמתחילים בשמיני עצרת. ולאביי - יתכן שזה אף לפי ר"א וכאן מדובר רק על 'שאלה' של "ותן טל ומטר" [וי"א להפוך את שמות אביי ורבא]

5. דעת ר' יהודה במשנה שבמוסף יו"ט ראשון של פסח אין מזכירים גשמים, ואילו בבבלי דעתו 'עד שיעבור הפסח'. כיצד מתיישב?

רב חסדא - במשנה כוונתו להזכיר [משיב הרוח] ובבבלי דעתו לשאול [ותן טל ומטר].
עולא - אמר על דברי ר"ח שהם כחומץ לשיניים וכו', שהרי אם בשמ"ע אין שואלין ומ"מ מזכיר, בחוה"מ פ' שעדין שואל ק"ו שיצטרך להזכיר. אלא שתי התנאים נחלקו בשיטת ר' יהודה: לתנא א' - [הבבלי דעתו] עד שיעבור הפסח שואלין וכ"ש מזכירין. לתנא ב' - [במשנתנו] שואלים עד פסח ובמוסף של יו"ט ראשון כבר לא מזכירים.
רב יוסף - כוונת הבבלי דעתו - 'עד שיעבור הפסח' עד שיעבור הש"ץ של שחרית ביו"ט של פסח. אמנם נראה כעולא כיון שאין שאלה [ותן טל ומטר] ביו"ט עצמו ואפילו לא ע"י מתורגמן, כיון שאינו נצרך לציבור.
רבה - כוונת ר' יהודה בבבלי דעתו עד שיעבור זמן שחיתת הפסח, והיינו ששואלים עד שחרית של פ"ב, אבל מנחה מפסיקין ועדין מזכירים עד מוסף שלמחרת, וכמו שבתחילתו בשמ"ע מזכיר אע"פ שאינו שואל כך בסופו פסח מזכיר אע"פ שאינו שואל.
ונדחה - שבתחילתו מזכיר לרצות את שאלתו אבל בסופו אין שאלה שצריך להזכיר לרצות. אלא כעולא.

6. זמן התחלת הזכרת גשמים לענין הלכה: ר' יוחנן פסק כשיטה שבשמיני עצרת, ור"א פסק כשיטה שבז' מר חשוון - כיצד מתיישב?

- א. אין להקשות מאדם אחד על השני.
- ב. משיב הרוח בשמ"ע, ותן טל בז' חשוון. ונדחה שהרי ר' יוחנן אמר מפורש, התחיל להזכיר מתחיל לשאול.
- ג. לבלל שיש בתשרי תבואה שתנזק: בז' בחשוון. לא"י שכבר אספו: בשמ"ע. ואע"פ שהגשמים יקשו על החוזרים מהרגל מדובר כשאין ביהמ"ק.
- ד. לפי ההסבר הקודם אפשר לתרץ: שכשיש ביהמ"ק בז' בחשוון, שלא יפריע לעולי רגלים. וכשאין ביהמ"ק - בשמ"ע.

7. בני בבל שיש להם שני יו"ט, מתי מתחילים להזכיר בשמיני עצרת?

רב - מתחיל במוסף מספק, ופוסק במנחה וכו' וחוזר להזכיר במוסף למחרת.
שמואל - הקשה על רב - אחר שנהגת יו"ט ראשון כקודש במוסף, תעשהו חול במנחה? אלא אף במנחה מזכיר ומפסיק, וחוזר להזכיר במוסף.
רבא - כיון שהתחיל במוסף הראשון, שוב אינו פוסק. ולבסוף אף רב סבר כך וכן נספק להלכה.